לא אדון קרן מקרן אני אדון קרן מרגל ומה במקום שהקל על השן ועל הרגל ברה"ר החמיר בקרן מקום שהחמיר על השן ועל הרגל ברשות הניזק אינו דין שנחמיר בקרן אמרו לו דיו לבא מן הדין להיות כנדון מה ברה"ר חצי נזק אף ברשות הניזק חצי נזק: **גמ'** ור"ט לית ליה דיו והא דיו דאורייתא הוא [א]דתניא מדין ק"ו כיצד [1]ויאמר ה' אל משה ואביה ירק ירק בפניה הלא תכלם שבעת ימים ק"ו לשכינה ארבעה עשר יום אלא דיו לבא מן הדין להיות כנדון [ב]כי לית ליה דיו היכא דמפריך ק"ו היכא דלא מפריך ק"ו אית ליה דיו התם שבעה דשכינה לא כתיבי אתא ק"ו אייתי ארבסר אתא דיו אפיק שבעה ואוקי שבעה אבל הכא חצי נזק כתיב ואתא ק"ו ואייתי חצי נזק אחרינא ונעשה נזק שלם אי דרשת דיו אפריך ליה ק"ו ורבנן שבעה דשכינה כתיבי תסגר שבעת ימים ור"ט ההוא תסגר דדרשינן דיו הוא ורבנן כתיב קרא אחרינא [2]ותסגר מרים ור"ט ההוא דאפי' בעלמא דרשינן דיו ולא תאמר הכא משום כבודו של משה אבל בעלמא לא קמ"ל א"ל רב פפא לאביי והא האי תנא דלא דריש דיו ואע"ג דלא מפריך ק"ו דתניא קרי בזב מניין ודין הוא מה טהור בטהור טמא בטמא טמא בטהור אינו דין שיהא טמא בטמא וקא מייתי לה בין למגע בין למשא ואמאי נימא אהני ק"ו למגע אהני דיו לאפוקי משא וכי תימא למגע לא אצטריך ק"ו דלא גרע מגברא טהור איצטריך סד"א [3]מקרה לילה כתיב מי שקריו גורם לו יצא זה שאין קריו גורם לו אלא דבר אחר גרם לו קמ"ל מידי ולא ד"א כתיב ומאן תנא דשמעת ליה דאמר שכבת זרע של זב מטמא במשא לא ר"א ולא רבי יהושע [ג]דתנן [ד]שכבת זרע של זב מטמא במגע ואין מטמא במשא דברי רבי אליעזר ורבי יהושע אומר [א]אף מטמא במשא [ה]לפי שאי אפשר בלא צחצוחי זיבה עד כאן לא קאמר רבי יהושע התם אלא שאי אפשר בלא צחצוחי זיבה הא לאו הכי לא אלא האי תנא הוא דתנן [ו]למעלה מהן

זובו

לא אדון קרן מקרן. כדאמרן לעיל אלא קרן מרגל מקום שהחמיר עליו בשן ורגל אינו דין שנחמיר בקרן: **דיו לבא מן הדין להיות כנדון.** דסוף סוף אי לאו קרן ברה"ר לא משתכחת לך [ז]ק"ו: **גמ' והא דיו דאורייתא הוא דתניא.** גבי י"ג מדות בתורת כהנים מדין ק"ו וכו': **היכא דמפריך.** ומתניתין אי דרשת דיו מיפרך ק"ו כוליה ולא גמרת נה מידי כדמפרשינן להתם: **שבעה דשכינה כו':** **הכא חצי נזק כתיב.** ומשמע נמי ארשות הניזק ואי דרשת דיו ואוקמת ליה ברשות הניזק אחצי נזק לא אגמרינן ק"ו מידי: **ור"ט ההוא תסגר.** לאשמועינן דדרשינן דיו הוא דאתא דאי לא כתיב הכי הוה מוקמינן ליה אארבסר: **דאפי' בעלמא דרשינן דיו.** ומייתורא דקרא גמרינן ליה: **קרי בזב מניין.** קריו של זב מניין שתהא הטיפה מטמאה במגע ובמשא כטיפה של זוב דקי"ל במסכת נדה (דף נה.) שמטמאה במשא וקרי לא דמי לזוב כדאמר בפרק בנות כותים (שם דף לה:) זוב דומה ללובן ביצה המוזרת קרי דומה ללובן ביצה שאינה מוזרת: **ומה.** רוק שהוא טהור באדם טהור הוי טמא ומטמא במשא באדם טמא כגון זב כדכתיב[ח] וכי ירוק הזב בטהור דמשמע במה שביד הטהור כדדרשינן במסכת נדה (דף נה:) דהיינו משא וכתיב[ט] וכבס בגדיו כו' קרי שטמא בטהור הטיפה מטמאה במגע כדכתיב[י] וכל בגד וכל עור אשר יהיה עליו שכבת זרע וגו' ואדם נמי מטמא במגע כדכתיב[כ] או איש אשר תצא ממנו שכבת זרע וגו' ודרשינן במסכת נדה בפרק יוצא דופן (דף מג:) מנין לרבות את הנוגע בשכבת זרע ת"ל או איש אינו דין שיהא טמא בזב: **וקמייתי לה בין למגע בין למשא.** כי רוק: **ואמאי נימא ק"ו אייתי מגע ודיו אפיק משא.** דהא קרי של טהור אינו מטמא במשא: **מידי ולא ד"א כתיב.** מקרה לילה כתיב בין בטמא בין בטהור משמע הלכך למגע לא אצטריך ק"ו: **ומאן תנא דשמעת ליה כו'.** דקאמר דמהאי ק"ו מפיק מגע ומשא מני לא ר"א ולא רבי יהושע: **למעלה מהן.** משלשה אבות הטומאות דשרץ ושכבת זרע וטמא מת דקתני לעיל מהן מתני' במסכת כלים ואינם מטמאין אלא במגע:

זובו

אני לא אדון קרן מקרן. לדבריהם קאמר להו דלדידיה לית ליה דיו היכא דמפריך ק"ו וא"ת מה לשן ורגל שכן הזיקן מצוי תאמר בקרן שאין היזקו מצוי כ"כ דבחזקת שימור קיימי למ"ד פלגא נזקא קנסא [ל]ואין לומר מרשות לרשות גמרינן ומה רה"ר שהקיל בה לענין שן ורגל החמיר בה לענין קרן רשות הניזק לא כל שכן דמ"מ שייך למפרך שפיר כדמשמע לקמן דבעי למילף כופר שלם בתם בחצר הניזק מנזקין דרגל ופריך מה לנזקי' דרגל שכן ישנן בתם וי"ל דלאו פירכא היא דאין חומרא זו מועלת לחייבו ברה"ר והכי דיינינן ק"ו ומה שן ורגל שאין חומרות מועילות לחייבו ברה"ר [א] כ"ש כו' [מ]ובפ"ק דזבחים (דף י.) גבי שוחט לשמה לזרוק דמה שלא לשמה דפסול מק"ו דשוחט חוץ לזמנו דכשר ופריך מה לחוץ לזמנו שכן כרת אע"פ שאין חומרא זו מועלת [נ]לחוץ לזמנו לפסול חומרא שהחמירה תורה שאני דכיון שהחמירה תורה חומרא זו החמירה חומרא אחרת וא"ת והיכי קאמרי רבנן דיו כל ק"ו כך הוא דבשביל חומרא אחריתי קטנה שיש בזה מה שאין בזה יש ליתן בחמור כל החומרות שבקל וי"ל כיון שהחומרא מעין הדין שאנו באין ללמוד שייך לומר דיו שפיר וא"ת בפרק אחד דיני ממונות (סנהדרין דף לה:) אמר ותהא קבורת מת מצוה דוחה שבת מק"ו ומה עבודה שהיא דוחה שבת קבורת מת מצוה דוחה אותה שנאמר מפני עבודה אינו דין שתהא מת מצוה דוחה אותה והשתא נימא כמו שאינה דוחה את העבודה אלא בשב ואל תעשה כך אל תדחה שבת אלא בשב ואל תעשה וי"ל כיון דגוף העבודה נדחית מפני קבורת מת מצוה אין לנו לומר שתהא °חמורה ממנה בשום מקום: **ק"ו לשכינה י"ד יום.** אור"ת משום דאמרינן [ס]בהמפלת (נדה דף לא.) שהאב והאם נותנין בו כל אחד ה' דברים והקב"ה נותן בו י' דברים וי"מ דנקט י"ד יום כנגד שני הסגרות דאין הסגר פחות מז' ימים וכן מוכח בתוספתא דמסכת אבות[ע]: **והא האי תנא דלא דריש דיו.** וכולהו מידחו ותימה דבפרק השואל (ב"מ דף צה.) פריך הניחא למאן דאית ליה דיו אלא למאן דלית ליה דיו מאי איכא למימר ואף על גב דהתם לא מפריך קל וחומר ויש לומר דפריך למאי דס"ד מעיקרא להנך אמוראי:

מידי ולא ד"א כתיב. תימה דנימא דלהני ק"ו למגע ומשא לטומאה גופיה ולהני דיו לומר דלא מטמא אדם לטמא בגדים וכרים מסכת כלים ובסוף מסכת זבים משמע דש"ז של זב מטמא אדם לטמא בגדים וכ"ת לא שייך דיו לחלק בטומאה שלא מצינו שום דבר שמטמא במשא שלא יטמא אדם לטמא בגדים הא לעיל (דף יח:) אמרינן כי האי גוונא לר"ט אהני ק"ו לנ"ש ולהני דיו למגופו ואע"פ שלא מצינו נ"ש מגופו וכן לקמן גבי מפץ אומר אהני ק"ו לטומאת ערב ולהני דיו לטומאת ז' ואע"פ דלא מצינו דבר הנוגע במת שלא יטמא ז' ושמא יש לנו לחלק דנ"ש ומגופו שני דברים הן ואין זה לחצאין וכן לקמן יש דברים הנוגעים במת שאין להן טומאת ז' ואין נעשים אב הטומאה כגון אוכלין ומשקין וכלי חרס אבל הכא כיון שיש בו טומאת משא אי אפשר להיות לחצאין וכן בפ"ק דפסחים (דף יח: ושם) ילפינן משקין הבאין מחמת שרץ ממשקין הבאין מחמת כלי ולא אמר דיו שיהיו שניים כמותם דלא מצינו דבר הנוגע בשרץ שלא יהא ראשון וא"ת ולימא דלהני ק"ו למגע לטמא אדם לטמא בגדים כרוקו ולהני דיו לאפוקי ממשא וי"ל הא נמי הוי לחצאין דלא אשכחן מידי שמגעו מטמא אדם לטמא בגדים שלא יטמא במשא ואדרבה אשכחן מרכב בריש מסכת כלים שמגעו מטמא אדם ולא לטמא בגדים ומשאו מטמא אדם לטמא בגדים וא"ת ולימא אהני ק"ו למשא ולהני דיו לאפוקי מגעו שלא יטמא אלא אדם לחודיה ולא לטמא בגדים שיהא דינו כמרכב הא נמי ליתא ולאו פירכא היא דמשא דלא כתיב ביה כלל ילפינן מק"ו ומגע דכתיב ביה לא נביא לכל דין מגע רוק מק"ו: **אלא** האי תנא הוא. והכי תנאי לאייתי פרק בתרא דנזיר (דף סו.) ותנא דמתני' דהתם קסברי ש"ז של זב מטמא במשא לא שייך לאתויי כלל הכא דהתם כולהו סברי דוקא קרוב לראיית זיבה מעת לעת או יומו מטמא ש"ז והכא בעי לאתויי תנא שיטמא במשא כל ז' בק"ו מרוקו וא"ת בפרק בנות כותים (נדה דף לד:) דקבעי רב יוסף לאייה לאשונה של מצורע מהו שתטמא במשא כו' ואמאי לא פשיט דמטמא במשא מק"ו מרוקו דטהור בטהור כמו קרי של זב דהכא וי"ל דבעיין דהתם לאו אליבא דרבי טרפון אלא אליבא דרבנן דאית להו דיו היכא דמפריך קל וחומר:

מפץ

מסורת הש"ס

א) ב"ב קיא. זבחים סט:, ב) [לעיל יח:] [וש"נ], ג) נ"ל דמגילה, ד) [נזיר סו.], ה) [נדה כב.], ו) כלים פ"א מ"ג, ז) פ"א חמור, ח) [ויקרא טו], ט) [שם], י) [שם], כ) [שם כג], ל) עיין ר"מ, מ) [ועיין תוספות קדושין ד: ד"ה מה ליבמה], נ) לשוחט חוץ לזמנו. ר"מ, ס) [שם משמע שהאב והאם נותנין רק חמשה וכן הקב"ה ועי' בעין יעקב שם נ"ע קלא ועי' בתוס' ב"ב קיא. ובתוס' זבחים סט: ד"ה ק"ו וכפי מה דאיתא בשאלתות פרשה יתרו סימן נ"ו א"ש], ע) [עיין מ"ש בתוס' ב"ב קיא. ד"ה ק"ו].

◆

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה אני וכו' שאין חומרות מועילות לחייבו ברה"ר מועילות ברשות הניזק לחייב (קרן) נ"ב ס"א:

◆

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אני וכו' בפה"ד חמורה ממנה בשום מקום. עיין יבמות דף ז ע"א תוס' ד"ה ומה עבודה ובמהרש"א שם:

◆

רבינו חננאל

דתניא מדין ק"ו כיצד ואביה ירק בפניה הלא תכלם שבעת ימים ק"ו לשכינה י"ד. אשכחן נמי בשחיטת קדשים פ' חטאת העוף בסופו ולר' מאיר לית ליה דיו והא דיו דאורייתא הוא דכתיב ויאמר ה' אל משה ואביה ירק כו' ואמרינן לעולם אית לר' טרפון נמי דיו היכא דלא מיפרך ק"ו כגון נזיפת ז' שאין כתיב אפילו ז' ובא בק"ו מאביה שיש לו ז' והוא קל דין הוא להיות לשכינה שהיא חמורה ממנו י"ד יבא דין דיו לבא מן הדין להיות כנדון והוציא ז' מי"ד נשארו ז' אהני ק"ו ללמד ז' לשכינה כי האי גונא אית ליה לר' טרפון דיו אבל היכא דמפריך ק"ו לגמרי לא דריש ואיך מפריך הכא ק"ו דדרשינן הכא מה מקום שהיקל על הרגל ברשות הרבים שהיא פטורה החמיר בקרן שנאמר וחצו את כספו לא שנא רה"ר ולא שנא חצר הניזק (לא) דלא גרעא רשות הניזק מרשות הרבים מקום שהחמיר על הרגל בחצר הניזק נזק שלם אינו דין שנחמיר על הקרן ברשות הניזק נזק שלם ואם תאמר דיו לקרן ברשות הניזק להיות כקרן ברשות הרבים חצי נזק איפריך ק"ו וחזר הדין לתחילתו דהוא מקודם שנידון ק"ו אוקימנא חצי נזק דקרא אפילו ברשות הניזק דלא גרע מרשות הרבים. וראינו לרבותינו ה'גאונים פי' כך ומה הרגל שהיא קלה ברשות הרבים [א] ושאינה חייבת נזק שלם חייבת ברשות הרבים חצי נזק צרורות ודכוותה הקרן ברשות הרבים [ב] נזק שלם וממילא למידין קרן מקרן ואמרו לו דיו לקרן ברשות הניזק להיותו כקרן ברשות הרבים וחצי נזק צרורות כשם שהקרן ברה"ר חצי נזק כך ברשות הניזק חצי נזק וא"י"כא ע'ל ה'אי פירוש'א פ'יר'כא. ואקשינן וליכא תנא דלא דריש דיו ואע"ג דלא מפריך ק"ו והתניא קריו בזב מנא לן דטמא ודין הוא טהור בטהור והוא הרוק של כל אדם שהוא טהור וגם רוקו טהור. בזב טמא שנאמר וכי ירוק הזב וכו' טמא בטהור והוא הקרי אינו דין שיהא טמא בזב פי' הרוק שהוא באדם טהור טהור. הנה רוקו של כל אדם

עין משפט נר מצוה

עה א מיי' פי"א מהל' מטמאי משכב ומושב הלכה יד:

◆

תורה אור השלם

1. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה וְאָבִיהָ יָרֹק יָרַק בְּפָנֶיהָ הֲלֹא תִכָּלֵם שִׁבְעַת יָמִים תִּסָּגֵר שִׁבְעַת יָמִים מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְאַחַר תֵּאָסֵף: במדבר יב יד
2. וַתִּסָּגֵר מִרְיָם מִחוּץ לַמַּחֲנֶה שִׁבְעַת יָמִים וְהָעָם לֹא נָסַע עַד הֵאָסֵף מִרְיָם: במדבר יב טו
3. כִּי יִהְיֶה בְךָ אִישׁ אֲשֶׁר לֹא יִהְיֶה טָהוֹר מִקְּרֵה לָיְלָה וְיָצָא אֶל מִחוּץ לַמַּחֲנֶה לֹא יָבֹא אֶל תּוֹךְ הַמַּחֲנֶה: דברים כג יא

◆

מוסף רש"י

מדין קל וחומר כיצד. מנין שהתורה ניתנה לידרש ק"ו (זבחים שם). ברייתא תורת כהנים תניא ר' ישמעאל אומר בשלש עשרה מדות התורה נדרשת כהן מק"ו ומגזרה שוה ומבנין אב כו' והדר מפרש להו מדה מדה מק"ו כיצד, כלומר עניין אנו דורשין דבר מדבר ע"י ק"ו (רשב"ם ב"ב קיא.). **הלא תכלם.** לשון תימה הוא ולשון ק"ו (זבחים שם). **דיו לבא מן הדין להיות כנדון.** לפיכך אף כנזיפתי תסגר שבעת ימים (במדבר יב יד). הכתוב למדך שאינך רשאי להטיל על הבא מן הדין יותר מן הנידון, דכתיב תסגר שבעת ימים (זבחים שם). כלומר לא להחמיר בחמור מבקל, הואיל ובא ללמוד מן הקל, אלא דיו ללמד שיהא כמלמד, כלומר דיו לבא מן הדין כו' (רשב"ם ב"ב שם). **כי לית ליה דיו היכא דמפריך ק"ו.** כגון אי הוה אמרינן דיו דלא משלם אלא פלגא, מאי אהני לן ק"ו, הא מקרא נמי שמעינן שברשות הניזק לא גרע, דהא בקרא דנגיחתם לא כתיב רשות הרבים (לעיל יח:). **לפי שאי אפשר.** לרואה שכבת זרע הבאה מן הזב בלא טיפת צחצוחי זיבה (נדה כב.).

◆

רבינו חננאל (המשך)

שהוא טהור רוקו טהור אבל רוקו של זב טמא. קרי שהוא טמא בכל אדם טהור אינו [דין] שיהא טמא אפילו בזב. והעמיד קירויו של זב בזובו שמטמא אפילו במשא והיה לו לדרוש לדון דיו לקירויו של זב להיות כקירויו של טהור מה זה קרי של טהור מטמא במגע ולא במשא אף זה של זב כך וכיון שלא דרש כך ש"מ דלא דריש דיו ואע"ג דלא מיפריך ק"ו. ואוקימנא דלמגע לא איצטריך ק"ו דלא גרע מן גברא טהור דהוא בעל קרי דמטמא במגע ואע"ג דאמרינן איצטריך ק"ו למגע כבר נדחה האי סברא דאיתקשה מאן דאית ליה האי סברא ומייתי ליה מדבר אחר אקשי' עליה מידי דבר אחר כתיב ועמדה הברייתא דלמגע לא צריך ק"ו ולא גרע מגברא טהור. וכי איצטריך ק"ו לאייתויי קירויו של זב לטמא במשא ואי דריש דיו למעוטי מלטמא במשא איפריך ק"ו ומשום האי לא דריש האי תנא דיו דסבר לה כר' טרפון. ומאן האי תנא דשמעת ליה דאמר שכבת זרעו של זב מטמא במגע ובמשא לא ר' אליעזר ולא ר' יהושע דתניא שכבת זרעו של זב כו' ואפילו ר' יהושע דמטמא אינו מטמא אלא

א) נ"ב דבדברי הגאונים ז"ל אלו נראה דנפל כמה ט"ס בהעתקה והדבר צריך תיקון וצ"ע. ב) אולי צ"ל קרן דברה"ר חצי נזק אינו דין דבחצר הניזק נזק שלם.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com